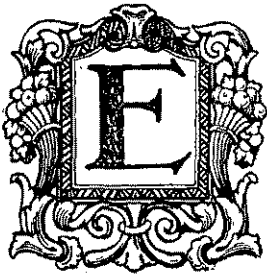

D. ANTONI PASCUAL I CUGAT

N volguer escriure aquestes dades referents a la vida de qui fou D. Antoni Pascual i Cugat (A. C. S.), sento una emoció vivíssima, ben fresca encara l'amargor que la seva mort ha produït en la meua ànima i en la de tots quants tinguérem la sort de conèixe'l i tractar-lo.

A més de la dolor que la mort ocasiona sempre amb la pèrdua d'una persona estimada, i solament, potser, per lo aclaparador que és el convenciment de lo insignificants que som els homes per a abatre la mort, a què fatalment hem de raure, a més d'aquesta circumstància, s'hi ajunta la dolor que he experimentat, com a home, per la pèrdua d'una persona de la vàlua que ell representava i pel reconeixement que li devia per les seves bondats infinites. Fóra per mi difícil l'expressar amb la senzillesa i claredat que voldria, el trasbals que ha sofert la meua ànima; he passat els instants, únics en la vida, d'aquell recolliment íntim —podríem dir-ne— que hom experimenta al commoure's per qualsevolga emoció sentimental. D'aquest íntim recolliment n'he sentit jo suara les més fortes sensacions, com sotregada que ha fet vibrar les fibres del meu cor, obrint-lo als planys per a la misèria de les coses i donant-li un instant de vidència de la trista realitat a què estem sotmesos els homes pel fet ma-

teix d'aquesta vida que ignorem i que no sabem on ha de dur-nos. Aquesta sensació ha produït en mi aital pèrdua, i que publico per a patentisar la importància que tenia per mi la vida de D. Antoni Pascual i Cugat, i com a corona de flors, la més preciada, que pugui ofrenar a la seva eterna i santa memòria.

I m'he commogut perquè la vida de don Antoni Pascual entranyava la perfecció mateixa, demostrant la serenor i continuïtat dels seus actes, la seva harmònica i privilegiada disposició. Com enumerar en ben deguda forma les seves vàries i innumerables qualitats? Seny, activitat, energia i caràcter, en el treball; cor i noblesa en la seva vida de relació; font inextrocnable de tendreses i carinyo en les intimitats de la vida familiar, que ell ennoblia; i com glossant tan belles qualitats, un amor dels més grans i purs a nostre Reus i a les coses de Reus, i de quin amor tantes proves en té donades, car ell no es concretava a un amor platònic i sentimental, tot al contrari, en ell es personificava l'esperit d'acció i execució, ajudant-lo a això la seva esplèndida imaginació, que el feia clarivident, i deguent-se a la seva gran comprensió de les coses i a l'alt esperit pràctic i de realització que posseïa, que avui poguem admirar l'hermosa realitat com és el Pantà de Riudecanyes, per a quina magna obra, orgull dels nostres temps, tantes energies hi desplegà, sobrepujant sempre al decaïment dels altres, despreciant les befes de la

gent i posant sempre a prova les seves capacitats d'iniciativa i d'organització. Per solament els treballs que feu ell pel Pantà s'ha ben guanyada la gratitud eterna del nostre poble, no dubtant que un dia o altre li serà pagada la penyora que li és deguda, d'una manera més efectiva que amb sols les lloances de tota actualitat.

D. Antoni Pascual i Cugat nasqué a Reus, el 19 de març de 1858, a la casa Castelló del Raval de Santa Anna, on hi visqué pocs anys, habitant després a la Plaça del Castell i al carrer de la Presó. Cursà les primeres lletres en el col·legi dirigit pel senyor Bartomeu, al carrer de Sant Salvador, i degut a aquesta circumstància, i bo és ara esmentar-ho, havia d'atravessar sol, tots els dies, bona part dels carrers de Reus, servint-li això, mercès a les seves especials condicions de caràcter, ja obert i aplicat en la més tendra infància, de bones lliçons que li proporcionaven la vista dels innumerables tallers i botiguetes d'aquelles típiques indústries establertes a la nostra ciutat, avui totalment desaparegudes o modernitzades, i que sempre recordà ell amb delectança.

Ingressà més tard al convent de Sant Francesc, regentat pels pares Escolapis, en quin convent feu els estudis de Batxiller, finint aquests a l'edat de 15 anys; poc temps després, va anar-se'n a terres de França, a Lyon, cursant a l'Escola de Comerç de dita ciutat, i amb resultats immillorables, la difícil ciència de la Teoria del Teixit, que, a més de la pràctica com a teixidor que allí exercí, li fou convenient per a dominar després les dificultats de la seva fabricació de la seda. Ingressà també com alumne a l'Escola d'Economia Política i a l'Acadèmia Nacional de Belles Arts, obtenint un segon premi, amb medalla de bronze, amb un dibuix presentat en el concurs celebrat per dita Acadèmia l'any 1877.

No trigà gaire a retornar a Espanya, criat per la seva família, i és altra vegada instal·lat a Reus que es posen en relleu les

seves capacitats, en plena joventut, començant incansablement a laborar en profit dels altres i del seu poble.

Siguent secretari de l'Associació Catalana de nostra ciutat, va ésser quan aquesta entitat començà la publicació del seu portaveu, «Lo Somatent», diari regionalista, quin primer nombre vegé la llum el 16 d'agost de 1886. Fou ell l'ànima de «Lo Somatent», no deixant gairebé de col·laborar-hi mai, i on demostrà les seves condicions de periodista sostenint amb força sort moltes polèmiques. En aquest periòdic, d'on ha irradiat el catalanisme actual del nostre poble, hi escrigué brillantíssims articles polítics en defensa i enaltiment dels ideals de nostra terra, ideals que no abandonà mai, encara que darrerament no en féu ostentació, i ningú podria dubtar-ne, doncs no es deixen així com així uns ideals que ell sostingué amb tant de braó i en aquells dies de persecució i indiferència col·lectives, en què els catalanistes eren mirats com una raresa i que l'escriure en català era quasi un crim. Els homes d'aquell temps foren els que es sacrificaren, iniciant a les joventuts a conèixer i estimar a Catalunya, havent-se així pogut arribar a l'espendor actual, que encara que hi hagi molta i molta cosa a fer i a aconseguir, la immensa majoria dels catalans, i això és lo principal, han adquirit consciència de la pròpia personalitat i dels drets que tenen en el món.

En aquests temps col·laborà també en «La Veu del Camp», «La Renaixensa» i «La Veu de la Comarca» (de Valls), i en l'any 1890 en «Reus Artistic», excel·lent il·lustració mensual, que fundà junt amb el malaguanyat Casals i Vernis, gran amic seu.

Amb tants anys de treballar, inútil és dir quant copiosa no és la seva producció intel·lectual, que en ell s'estenia als més variats camps, des del polític, al literari, al científic, a l'artístic i a l'humorístic, que en tots aquests aspectes fou nombrosa i vària la seva producció.

Es a l'any 1896 que l'Acadèmia Fortuny,

ANTON PASCUAL I CUGAT

dirigida per En Casals i Vernis, publicà una obra reproduint composicions executades pels seus alumnes, de dibuix, pintura i escultura, amb la col·laboració literària de varis escriptors locals, publicant-hi don Antoni Pascual un treball titulat «L'art en la vida», que representa la síntesi de les idees que ell professà.

Què més dir de la seva vida que no estigui present a la memòria dels reusencs? Fou membre de gran nombre d'entitats, posant arreu a prova el seu talent i guanyant-se amb la seva simpatia l'apreci i l'estima de tothom.

Amb la seva cooperació en la Banca local, laborà en gran manera en profit del bé material de Reus, no tenint mai un no per a protegir a qui veia en condicions d'anar endavant; segurs estem que passarà temps abans no s'ompli el buit que deixa la manca del seu valuosíssim consell.

En el CENTRE DE LECTURA hi prestà sempre grans serveis, siguent sempre bon aimant de la tradició de cultura que en aquest casal es respira, col·laborant en les diverses èpoques de la seva REVISTA, i explicant, un any abans de morir, a un bon estol d'alumnes, agradoses i instructives lliçons sobre la Teoria del Teixit, doncs, home modern, volia que l'obrer comprenqués la valor del treball que realitzava.

No cal parlar de les altres entitats en què ell formà part, per no allargar massa aquest article, i sí sols vull insistir en lo que constituí la il·lusió de la seva vida i del que ja he parlat, o sigui el Pantà de Riudecanyes, de quina Junta d'Obres fou ell President.

Ell s'imposà la missió de resoldre el problema de les aigües a Reus, quin problema ha vingut a solucionar-lo, com és ben patent, el Pantà de Riudecanyes, tenint

així la immensa ditxa de poguer-ho presenciar. No podria explicar cap ploma la satisfacció seva del dia que per primera vegada arribà l'aigua del Pantà a Reus! Mercès a aquesta aigua, hem vist hermosejar-se els arbres de nostres passeigs i hem trobat sense pols els nostres carrers i places. I poguer veure ell com l'aigua del seu Pantà anava a regar els arbres del Cementir, cosa que no el deixà sossegar mai fins que ho aconseguí, semblant talment que estigués pressurós de volguer embellir la seva futura estada, ell que tant aimava les coses belles, com presentint la seva propera mort! Aquesta solució de l'aigua a Reus, obria en ell el propòsit d'hermosejar nostre poble, dotant-lo de Parcs, Fonts i Jardins, i a ell pot ben dir-se es deu l'existència de l'actual Junta de Parcs i Jardins en el nostre Municipi.

Desgraciadament, no ha pogut aconseguir-ho, havent mort el 24 de setembre d'enguany, en el seu «Mas Bertran».

Aquestes ratlles no volen ésser pas un estudi crític de la personalitat de D. Antoni Pascual Cugat, d'aquest home que complí amb el seu *deure* vers els demés, i són solament un aplec de dades biogràfiques, no lo completes que fóra de desitjar, recollides a l'escalf de l'admiració que per ell sentia.

Si algú pot dedicar-se a ampliar-les i a fer un estudi acabat d'ell, que ho faci, que bé prou n'és mereixedor qui, com molt bé diu un amic seu, en una lletra que he rebut, i després d'enumerar les seves excel·lents qualitats: «... acabant per a tenir tant gran el cor, que ja son cos no pogué servir-lo, i ens deixà a tots tristois; tornant a la terra, nostra mare, tot quant ella li prestà»

Tingui repòs etern la seva ànima.

A.

